

și că exemplarele tipărite au dispărut rapid din librării concură la plusul de greutate acordat cărții și îngrijitorului ei. Să sperăm că și în viitor editura „Dacia” va acorda gir și spațiu adecvat unor lucrări asemănătoare care să apară în cadrul seriei restitutive și să îmbogățească patrimoniul valorilor culturale românești.

STELIAN MINDRUȚ

Nicolae Josan, *Muzeul Unirii Alba Iulia*, București, Editura Sport-Turism, 1983, 240 p. + XXXV ilustrații color.

Importanța orașului Alba Iulia în devenirea neamului nostru, valoarea vestigiilor și monumentelor sale istorice sînt universal cunoscute și recunoscute. Pe drept cuvînt, cu ocazia vizitei sale din 1966, tovarășul Nicolae Ceaușescu numea această străveche așezare „unul din simbolurile existenței milenare a poporului român”. Reorganizat în 1975, Muzeul Unirii din localitate este menit să oglindească istoria locală și regională în context național, să illustreze importanța de excepție a acestui colț de țară în destinul poporului român. Și își îndeplinește cu strălucire acest rol; stau mărturie numărul mare de vizitatori, amploarea acțiunilor cultural-educative în care muzeul este implicat, renumele său în țară și peste hotare.

O prezentare scrisă a acestei valoroase instituții de știință și cultură nu putea fi decît bine venită. Ea era oricum necesară, atît pentru atragerea unui număr cît mai mare de vizitatori, cît și pentru orientarea lor într-o expoziție deosebit de bogată și remarcabil organizată. Este sarcina pe care și-a asumat-o și a îndeplinit-o excelent autorul volumului de față. În pagini relativ puține, el izbuteste să ofere un istoric al muzeului, un ghid de vizitare și o prezentare argumentată a valorii culturale reprezentate de acesta.

Un „Cuvînt înainte” al academicianului Ștefan Pascu deschide volumul. După ce subliniază rațiunile și însemnătatea acestei prezentări, ilustrul profesor salută inițiativa editurii Sport-Turism de a edita o serie de ghiduri muzeale, pe care lucrarea lui N. Josan o inaugurează. Remarcăm, la rîndul nostru, condițiile grafice excelente ale prezentului volum și formatul de buzunar, care îngăduie utilizarea comodă de către vizitatori și turiști.

Prima parte a cărții (p. 7—20) constituie un istoric succint al instituției muzeale din Alba Iulia. Sînt surprinse perioadele de avînt ca și cele de stagnare ori relativ declin, evidențindu-se mereu rolul unor cărturari inimoși care, adesea fără sprijin oficial, au menținut interesul și efortul pentru salvarea mărturiilor trecutului. Un capitol aparte (p. 21—34) este consacrat dezvoltării spectaculoase a muzeului după 1965. Tot aici, autorul inserează o prezentare a diferitelor categorii de activități cultural-științifice în care se ilustrează Muzeul Unirii (depistarea și păstrarea vestigiilor istorice, expoziții, cercetare științifică, schimb de publicații, activitatea de restaurare și conservare etc.).

Partea a treia, cea mai amplă (p. 35—192), se intitulează „Prin sălile expoziției de bază” și constituie de fapt un ghid detaliat și comentat al sălilor expoziției. Este partea principală a cărții. Autorul a descris expoziția urmînd riguros circuitul de vizitare. Sălile au fost numerotate și există planuri ale fiecărui etaj (p. 36, 45, 94) cu indicarea numărului sălilor și a sensului de circulație. Expunerea este împărțită pe mari perioade istorice și, în cadrul acestora, pe săli. Detalierea nu ajunge pînă la descrierea fiecărei vitrine și fiecărui exponat; nici n-ar fi fost recomandabil, căci o expoziție muzeală este ceva viu și perfectibil. Calea aleasă de N. Josan ni se pare cea mai bună: sînt prezentate principalele categorii de exponate ale fiecărei săli și orientarea lor generală (pentru a îndruma privirea vizitatorului), apoi se discută semnificația cultural-istorică a acestora. Două colecții speciale cu specific pronunțat sînt lapidariul roman și Sala Unirii; natural, ele beneficiază de subcapitole corespunzătoare. Dacă în cazul lapidariului materialul s-a pretat la o mare detaliere, pentru Sala Unirii ponderea cea mai însemnată o deține istoricul acesteia și semnificația aparte de care se bucură.

O atare prezentare, analitică fără a deveni excesivă, deserveste foarte bine pe turist și vizitator, chiar pe cel puțin ori deloc avizat. Lectura este însă tot atît de utilă și specialistului. În amplul edificiu care găzduiește astăzi Muzeul Unirii, numeroasele săli disponibile au fost utilizate extrem de eficient, expoziția — deși foarte vastă — cîștigînd mult în atractivitate. Istoricul și muzeograful poate admira

reuşitele colegilor din Alba Iulia: împărţirea judicioasă a spaţiului, cu ponderea acordată problemelor prioritare; prezentarea faptelor de istorie locală *totdeauna* în cadru naţional, cu exponate similare de dincolo de Carpaţi — metodă prin care se ilustrează convingător unitatea de civilizaţie a spaţiului carpato-danubiano-pontic de-a lungul întregii istorii; dispunerea unor exponate în serii evolutive (p. 82, 87). Remarcabile sînt şi alte aspecte: folosirea, alături de exponatul tridimensional original, a materialelor complementare de toate categoriile; reconstituirile realizate (mai ales pentru istoria antică); materialele ilustrative şi mijloacele audio-vizuale moderne puse la contribuţie. Înămănuncherea acestor realizări în paginile cărţii devine astfel un mic curs de muzeografie modernă, o cale de a impulsiona emulaţia şi schimbul de experienţă în acest domeniu al muncii culturale.

Dar N. Josan nu se opreşte la pereţii clădirii muzeului. Un al patrulea capitol este intitulat „Monumente din cetatea Alba Iulia“ (p. 193—213). Prezenţa lui este cît se poate de utilă. Într-adevăr, perimetrul vechii cetăţi bastionare cuprinde o mare densitate de monumente valoroase din toate epocile — situaţie privilegiată. Multe nu se oferă facil vizitării. Acest capitol repertoriază 22 de obiective istorice şi artistice de primă mînă, pe care le descrie şi le explică. Turistul poate găsi şi inspecta, într-un timp record, cîteva vestigii impresionante ale unei istorii surprinzător de bogate (castrul roman, cetatea bastionară, catedrala catolică, biblioteca „Battyanæum“, palatul princiar, „celula lui Horea“ etc.). Nu lipsesc nici realizările artistice pe teme istorice ale unor timpuri mai noi (catedrala ortodoxă, obeliscul „Horea, Cloşca şi Crişan“, monumentele lui Mihai Viteazul). Mai sumar, autorul pomeneste şi alte monumente semnificative, situate însă în afara zidurilor cetăţii.

Un cuvînt se cuvine ilustraţiei bogate şi de bună calitate; la 104 figuri alb-negru în text se adaugă 35 fotografii color aşezate separat, precum şi o hartă a judeţului cu principalele descoperiri arheologice (clasate pe epoci).

Volumul se încheie cu un rezumat amplu în limba engleză, care se continuă cu traducerea legendei ilustraţiilor. Aşa că el devine consultabil şi util şi pentru turiştii străini. Importanţa acestui „amănunt“ abia dacă mai trebuie subliniată.

În concluzie, se poate spune că la exemplul pozitiv al Muzeului Unirii se adaugă meritoria realizare a unui ghid modern şi accesibil maselor largi de turişti. Pentru muzeografia românească, cartea lui N. Josan este o pildă de urmat. Se cuvine să reflectăm cu toţii la perfecţionarea expunerii rezultatelor muncii muzeale în faţa marelui public, la stimularea interesului lui. Efortul autorului, îngrat la prima vedere, se justifică pe deplin, iar rezultatul merită toată lauda.

RADU ARDEVAN

CRONICA

Patrimoniul Muzeului de istorie al Transilvaniei a crescut numeric de la 246.534 piese în anul 1985 la 258.930 în anul 1986. Sursa principală a sporului o constituie săpăturile arheologice, care au dat muzeului în intervalul menţionat 10.140 piese provenite din săpăturile de pe şantierele de arheologie preistorică, precum şi 765 piese scoase la iveală pe şantierele de arheologie daco-română. În afară de această sursă, patrimoniul muzeal s-a îmbogăţit şi prin achiziţii şi donaţii (188 monede, 144 piese destinate secţiei de istorie medie şi 1.421 piese ilustrînd istoria modernă şi contemporană).

*

Expoziţia de bază (Cluj-Napoca, str. Emil Isac 2), expoziţia permanentă a Colecţiei de istorie a medicinei şi farmaciei (Cluj-Napoca, str. Gheorghe Doja 1), precum şi expoziţiile temporare organizate de muzeu au fost vizitate în 1985 de 97.000 de persoane.

Muzeul de istorie al Transilvaniei a organizat în 1985 un număr de 7 expoziţii temporare şi itinerante, după cum urmează:

1. „40 de ani de la victoria asupra fascismului“
2. „Epoca Nicolae Ceauşescu — bilanţ de glorioase împliniri socialiste şi de măreţe perspective“